

«Наша права быць суверэннымі і незалежнымі і вызначаць сваю палітыку, не замінаючы нікому»

Падрабязнасці інтэрв'ю Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі тэлеканалу Sky News Arabia

Як ужо паведамляла «Звязда», інтэрв'ю адбылося ў мінулы панядзелак. Але па дамоўленасці з уладальнікам эксклюзіву, першапачаткова была магчымасць пазнаёміць чытачоў толькі з яго фрагментамі. Сёння з'явілася поўная версія гутаркі, і мы публікуем яе самыя важныя моманты.

АБ «ПРЫМУСОВАЙ» ПАСАДЦЫ САМАЛЁТА І ЗАТРЫМАННІ ПРАТАСЕВІЧА

Прэзідэнт адзначыў: *калі хтосьці прад'явіць факты, што менавіта беларускі бок прымусіў самалёт да пасадкі, то «мы папросім правабачэння перад усім светам за падобныя дзеянні».*

«Усё было падрыхтавана. Ім патрэбна была гэтая правакацыя. І падзеі пасля гэтага сведчаць пра тое, для чаго патрэбна была гэтая правакацыя: каб зрабіць чарговыя крокі па ўдушэнні Беларусі, не дапусціць яе далейшага развіцця. Нам зразумелая прычына гэтых дзеянняў з боку калектыўнага Захаду», — упэўнены беларускі лідар.

Што датычыцца затрымання Рамана Пратасевіча, які знаходзіўся на борце самалёта, Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што ён быў толькі адным з больш чым сотні іншых пасажыраў. «Дык яны ж самі, як ён казаў, яго злілі. Яны нас прайнфармавалі, што ён знаходзіцца сярод гэтых пасажыраў, калі ўжо самалёт сеў у аэрапорце. Мы яго ідэнтыфікавалі. І, натуральна, на яго была ўзбуджана ў Беларусі крымінальная справа, таму ён і быў затрыманы, — расказаў Аляксандр Лукашэнка. — Таму мы хочам атрымаць адказ, хто прайнфармаваў беларускія праваахоўныя органы па справе Рамана Пратасевіча. Мы гэта ведаем. Але мы хочам, каб тыя адказалі, хто гэта арганізоўваў».

АБ КАЛЕКТЫЎНЫМ ЗАХАДЗЕ І МАГЧЫМАСЦІ ДЫЯЛОГУ

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што калектыўны Запад на чале з Вашынгтонам не можа дазволіць Беларусі быць суверэннай і незалежнай дзяржавай. «А *мы гаворым пра тое, што гэта наша права быць суверэннымі і незалежнымі і вызначаць сваю палітыку, не замінаючы нікому. І мы дамагаемся гэтага права, мы яго абараняем і будзем абараняць*», — запэўніў кіраўнік дзяржавы.

Адказваючы на пытанне, хто можа стаяць за падобнымі правакацыямі, хто ў іх зацікаўлены і ініцыюе, Аляксандр Лукашэнка сказаў: «За правакацыяй перш за ўсё, гэта нам абсалютна вядома, стаяць ЗША, іх спецслужбы, і не толькі. Перш за ўсё гэты парадак дня фарміруюць там палітыкі, а спецслужбы — выканаўцы. Таму што заказаць забойства Прэзідэнта і журналістаў, вядомых грамадзян Беларусі, здзейсніць тэрарыстычныя акты магчыма толькі са згоды вышэйшага кіраўніцтва той ці іншай краіны. Выканаўцы або краіны, з якіх ажыццяўляецца выкананне гэтых мерапрыемстваў, мы іх таксама ведаем — гэта Літва, зольшага Латвія, перш за ўсё Польшча і Украіна». «Апошнім часам мы бачым кіраванне тэрарыстамі, якія дзейнічаюць у Беларусі, з боку Германіі», — дадаў кіраўнік дзяржавы.

«Разумеецца, з імі па-добраму немагчыма. З імі немагчыма па законе. Дэмакратыя, правы чалавека, права

міжнароднае — гэта ўсё словы. Мы зусім нядаўна пры спробе здзяйснення тэрарыстычных актаў на тэрыторыі Беларусі, і забойства журналістаў, і планаваных акцый затрымалі масу людзей. Мы ўстанавілі, адкуль яны кіраваліся — з тэрыторыі Германіі. Мы гэтыя факты перадалі немцам — кіраўніцтву Германіі — для прыняцця мер згодна з міжнароднымі нормамі. І што, вы думаеце, нам да гэтага часу адказалі? Не, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — З боку збеглых беларусаў, апазіцыянераў заўзятых, нават не апазіцыянераў, а экстрэмістаў, тэрарыстаў, якія сядзяць у Літве і ў Польшчы, спланаваныя чарговыя правакацыі супраць Беларусі тэрарыстычнага характару. Мы такія факты накіравалі праваахоўным органам Літвы і Польшчы, каб нам выдалі гэтых арганізатараў ці судзілі іх. Вы думаеце, адбыліся нейкія дзеянні з боку кіраўніцтва Літвы і Польшчы? Не, наадварот, нагнятаецца сітуацыя. Таму з імі на чалавечай мове, на мове права размаўляць бескарысна».

Прэзідэнту было зададзена пытанне, ці маецца ў цяпершані момант нейкі дыялог або пасрэдніцкія паслугі ў выбудоўванні гэтага дыялогу паміж Беларуссю і Еўрасаюзам. *«Што датычыцца дыялогу з Еўропай, вы бачыце, які ў нас дыялог. Яны вінавацяць нас, мы спрабуем апраўдацца або адбіцца ад гэтых абвінавачванняў. Гэта цяжка назваць дыялогам у гэтай сітуацыі. Што датычыцца пасрэднікаў, я наогул не люблю пасрэдніцтва ўсякае. Я люблю, калі без пасрэднікаў ідзе размова, каб яна была не скажоная»,* — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Разам з тым ён адзначыў, што калі б, напрыклад, Аб'яднаныя Арабскія Эміраты і кіраўніцтва дадзенай краіны захацелі выступіць у ролі пасрэднікаў, то ён бы не адмовіўся.

АБ НЕЛЕГАЛЬНЫХ МІГРАНТАХ

Прэзідэнт, адказваючы на просьбу журналіста пракаментавач папрокі на адрас Беларусі з нагоды датычнасці да росту патокаў нелегальных мігрантаў, заявіў: «Я б сказаў: *факты на стол, што мы спрыяем нелегальнай міграцыі грамадзян трэціх краін у Літву. Ніхто нам такія факты пра тое, што мы заахвочваем або спрыяем гэтай міграцыі, на стол не паклаў*».

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што спробы нелегальна пранікнуць праз тэрыторыю Беларусі ў Еўрасаюз адбываюцца, але гэтаму спрыяюць тры ключавыя фактары, якія і пералічыў кіраўнік дзяржавы.

«Першае. Павінны быць людзі, якія хочуць з'ехаць з нейкай краіны ў іншую краіну. Такіх людзей дастаткова ў свеце, асабліва на Блізкім Усходзе і ў Азіі. Другі фактар: павінны быць людзі, праваднікі, якія возьмуць гэтых людзей і паспрабуюць даставіць туды, куды яны хочуць», — растлумачыў беларускі лідар. Паводле яго слоў, такімі праваднікамі рухае ў першую чаргу фінансавы інтарэс, яны атрымліваюць ад мігрантаў грошы за свае паслугі. «І такія людзі ў свеце ёсць. Магчыма, і ў Беларусі. Іх трэба знайсці і па законе прад'явіць ім прэтэнзіі», — адзначыў Прэзідэнт. «І трэці фактар: там, куды хочуць пранікнуць мігранты, павінны быць зацікаўленыя людзі, каб іх на граніцы ўзяць і даставіць у краіну прызначэння, — працягнуў кіраўнік дзяржавы. — І гэта таксама фінансавы інтарэс».

«У сувязі з гэтым я б літоўцам, палякам, немцам, яшчэ камусьці, Еўрасаюзу, які вельмі парыцца з гэтай нагоды, параіў прычыны шукаць у сябе, на сваёй тэрыторыі, а потым ужо папракаць нас», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Ён звярнуў увагу на наяўнасць у Літве груповак злачыннага характару, чыё дачыненне да нелегальнай міграцыі ўяўляецца відавочным.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што з літоўскага боку ў сітуацыі, якая склалася, сама меней дзіўна патрабаваць ад Беларусі засцярогі ад нелегальных мігрантаў.

ПРА ЭСКАЛАЦЫЮ НАПРУЖАНАСЦІ

«Ствараючы тут, у цэнтры Еўропы, ачаг напружання, разгарнуўшы супраць нас і супраць Расіі, ды і супраць Кітая гібрыдную вайну, еўрапейцы ў самым цэнтры Еўропы ствараюць не проста ачаг напружання. Яны ўсё вядуць да развязвання Трэцяй сусветнай вайны», — перакананы кіраўнік дзяржавы. Паводле яго слоў, гэта ўжо відавочна не толькі для экспертаў, але і для звычайных грамадзян.

Прэзідэнт звярнуў увагу на тое, што эскалацыя напружанасці адбываецца не па волі народаў Літвы, Польшчы, Украіны, Германіі, іншых краін. «Гэта вар'яцтва палітыкаў. І я разумею, чаму гэта адбываецца. Таму што Еўрапейскі саюз, Заходняя Еўропа перш за ўсё, — гэта каланіяльныя дзяржавы. Адносіны Злучаных Штатаў Амерыкі з еўрапейскімі краінамі — гэта адносіны гаспадары з падначаленымі калоніямі. Вось у чым сутнасць», — перакананы Аляксандр Лукашэнка.

ПРА ПЕРАГАВОРЫ З ПУЦІНЫМ

У час сустрэчы лідараў дзвюх краін была дасягнута дамоўленасць аб цане на вуглевадароды на наступны год, а таксама пра пастаўкі беларускай прадукцыі на расійскі рынак. *«Мы Расію не просім купляць усё, што мы вырабляем. Нават пытанне так не стаіць. І Прэзідэнту Расіі я сказаў: мы гатовыя на рыначных умовах гандляваць на тэрыторыі Расіі тымі прадуктамі і таварамі, якія выключна патрэбныя Расіі і якія яна не вырабляе або вырабляе ў недастатковай колькасці»,* — звярнуў увагу кіраўнік дзяржавы.

Паводле яго слоў, абмяркоўваюся таксама блок эканамічных пытанняў, у прыватнасці, з улікам санкцый, уведзеных супраць Беларусі і Расіі з боку ЗША і Еўрасаюза. «Мы даручылі ўрадам рэалізаваць канкрэтны план (ён выпрацаваны) па супрацьдзеянні санкцыям, па развіцці нашых дзяржаў у гэты перыяд часу», — сказаў Прэзідэнт.

АБ УДЗЕЛЕ Ў ГЕНАСАМБЛЕІ ААН

Кіраўніку дзяржавы было зададзена пытанне, ці збіраецца ён браць удзел у чарговай сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. «Гэтае пытанне я яшчэ не разглядаў. Але ці я, ці прадстаўнікі Беларусі на вельмі высокім узроўні, вядома ж, будучы прысутнічаць на Генасамблеі і будучы мець магчымасць выказацца па ўсіх пытаннях, па якіх Беларусь лічыць патрэбным гэта зрабіць», — адказаў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле прэс-службы Прэзідэнта.

Меркаванне

Над «Канстытуцыяй будучыні» яшчэ трэба працаваць

Канстытуцыйная камісія завяршыла работу над праектам змяненняў у Асноўны Закон Беларусі і 22 ліпеня дадзеныя прапановы былі накіраваны на разгляд Прэзідэнту. Між іншым, работа Канстытуцыйнай камісіі далёка не завершана, скончаны толькі першы этап, наперадзе важнае пасяджэнне з удзелам кіраўніка дзяржавы, а затым усенароднае абмеркаванне, пасля чаго выніковы праект будзе вынесены на рэферэндум, які плануецца правесці ў 2022 годзе.

Асноўныя змяненні

Трэба адзначыць, што згодна з сацыялагічнымі апытаннямі, якія праводзілі ў мінулыя гады, беларускае грамадства не дэманстравала вострага запыту на змяненне палажэнняў дзеючай рэдакцыі Канстытуцыі. Аднак неабходна разумець, што заканадаўства, у тым ліку Канстытуцыя, не можа быць статычнай і павінна адпавядаць патрэбам часу. Больш за тое, распрацоўшчыкі змяненняў у Асноўны Закон Беларусі паставілі сабе мэтай прапанаваць грамадству «Канстытуцыю будучыні», якая будзе не толькі адпавядаць духу сучаснасці, але зможа паслужыць надзейным заканадаўчым фундаментам для наступных дзесяцігоддзяў суверэннага развіцця беларускай дзяржавы.

Праведзеная работа выглядае вельмі значнай, бо ў адпаведнасці з прапанаваным праектам плануецца ўнесці змяненні ў 59 артыкулаў Канстытуцыі, уключыць 16 новых артыкулаў і выключыць два. З асноўных навел варта асабліва падкрэсліць ідэю стварэння вышэйшага органа ўлады з паўнамоцтвамі ў стратэгічных галінах кіравання ў выглядзе Усебеларускага народнага сходу, а таксама істотную разгрузку паўнамоцтваў інстытута Прэзідэнта, якія будуць пераарамеркаваны на карысць парламента, урада, органаў мясцовага самакіравання.

Сур'ёзная ўвага таксама ўдзяляецца пытанням дэмакратызацыі беларускай дзяржаўнай сістэмы, пашырэнню правай асобы. Прынамсі, плануецца стварэнне асобнага інстытута ўпаўнаважанага па правах чалавека, а грамадзяне атрымаюць права «канстытуцыйнай скаргі» непасрэдна ў Канстытуцыйны суд.

У плане знешняй палітыкі прапануецца захаваць мэту Беларусі па будовое нейтральнай дзяржавы, аднак з папраўкай на тое, што наша краіна мае права звярнуцца па дапамогу да сяюзнікаў і ўжыць сілы калектыўнай абароны ў выпадку знешняй агрэсіі, пагрозы тэрытарыяльнай цэласнасці і суверэнітэту.

Памятаючы пра тое, што Канстытуцыя — гэта не толькі юрыдычны акт, але таксама палітычны дакумент, прапануецца таксама захаваць каштоўнасці гістарычнай памяці беларусаў, прынамсі — аб перамозе савецкага народа над нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў Вялікай Айчыннай вайне, а таксама на ўзроўні Асноўнага Закона замацаваць норму аб тым, што шлюб — гэта саюз паміж мужчынам і жанчынай.

Пазбегнуць памылак

Разам з тым неабходна падкрэсліць, што вышэйназваны праект — не «свясчэнная карова» і гэтая версія далёка не канчатковая. Нягледзячы на сапраўды каласальны аб'ём праведзенай работы, шмат якіх палажэнні новай Канстытуцыі патрабуюць юрыдычнай дашліфовак з пункту гледжання забеспячэння прававой культуры дакумента, пра што на апошнім пасяджэнні Камісіі казалі вядучыя беларускія правазнаўцы Рыгор Васілевіч і Валерый Міцкевіч. Акрамя таго, відавочная неабходнасць дэталёва прапісаць раздзел, датычны Усебеларускага народнага сходу, бо ствараецца прынцыпова новы для нашай краіны орган прадстаўнічай дэмакратыі, надзелены паўнамоцтвамі вышэйшага кіравання. З гэтага пункту гледжання патрэбны крыштальна зразумелы механізм камплектавання дэлегатаў дадзенага органа, строгае размеркаванне паўнамоцтваў, каб не дапусціць у будучыні канфлікту інтарэсаў з іншымі органамі ўлады, што можа пацягнуць краіну ў глыбіню палітычнага крызісу. На прыведзеныя і некаторыя іншыя спрэчныя аспекты ў сваіх выступленнях звярталі ўвагу многія члены Камісіі, у тым ліку старшынё Савета Рэспублікі Наталля Качанава.

Зразумела, што ў такім важным пытанні, як перабудова канструкцыі ўлады ў краіне, не можа быць ніякіх калізій, двайных тлумачэнняў і падводных камянёў. Напрыклад, прапануецца, каб Усебеларускі народны сход даваў выніковае заключэнне аб легітымнасці выбараў Прэзідэнта, аднак як гэта суадносіцца з функцыямі Цэнтрвыбаркама, адказнага за правядзенне выбараў у краіне? Акрамя таго, паўнамоцтвамі па ацэнцы канстытуцыйнасці, што, думаецца, і з'яўляецца пацвярджэннем легітымнасці, плануецца надзяліць таксама Канстытуцыйны суд. Пры гэтым адказаў на пытанне, што патрэбна рабіць у сітуацыі, калі рашэнне Канстытуцыйнага суда аб канстытуцыйнасці не будзе адпавядаць рашэнню Усебеларускага народнага сходу аб легітымнасці, праект Канстытуцыі не ўтрымлівае.

Менавіта таму, выходзячы з вышэйлічаных абставін, 26 з 36 членаў Камісіі ўзгаднілі праект з заўвагамі, а гэта значыць, дадалі сваё «асаблівае меркаванне» і ўласныя прапановы, якія таксама трапіць у даклад Аляксандру Лукашэнку. Мяркуюцца, што пасяджэнне з удзелам Прэзідэнта будзе досыць гарачае, нельга выключыць і таго, што беларускі лідар накіруе дакумент на дапрацоўку. Падаецца, што падобнае рашэнне будзе мэтазгодным, бо ў такой справе, як Канстытуцыя, што з'яўляецца заканадаўчай асновай дзяржаўнага развіцця, нельга спяшацца і дапускаць памылкі, якія могуць каштаваць вельмі дорага.

Ёсць меркаванне, што калектыў Канстытуцыйнай камісіі можа эфектыўна вырашыць задачу па аптымізацыі дакумента, бо прапанаваны праект насамрэч з'яўляецца прарыўным і наватарскім, аднак відавочна, што неабходна яшчэ прыкласці некаторыя намаганні, каб упэўнена вынесці «Канстытуцыю будучыні» на суд беларускага народа.

Аляксандр ШПАКОЎСКІ.